

LIFE BIOBEST

VÄGLEDNING FÖR ATT INTEGRERA DE BÄSTA
AVFALLSÅTERVINNINGSMETODERNA I EUROPA

Sammanfattning

D5.4 Omfattande vägledning för effektiv hantering av bioavfall i EU

WP5: Policy och rekommendationer för regelverk om bioavfall

T5.2: En omfattande vägledning för EU

JUNI 2025

Offentlig rapport

Co-funded by
the European Union

LIFE21-PRE-ES-LIFE BIOBEST – 101086420

Finansierad av EU. Åsikter som återges här är endast författarens eller författarnas och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens eller CINEA – EG:s åsikter. Varken EU eller den beviljande myndigheten kan hållas ansvarig för åsikterna.

Copyright © 2023 BIOBEST.

Kopior av denna publikation – även i utdrag – får endast göras med hänvisning till utgivaren.

Hänvisning till dokumentet: Jourdan, M. & Favoino, E. (2025). *LIFE BIOBEST D5.4 En omfattande vägledning för EU. Sammanfattning.*

Hänvisning i texten: (Jourdan & Favoino, 2025)

Innehåll

1	Hantering av bioavfall i EU: Aktuella resultat och utmaningar.....	3
2	Sammanfattning av rapporten.....	4
3	Slutsatser	7
4	Referenser	9

1 Hantering av bioavfall i EU: Aktuella resultat och utmaningar

Ett år efter att EU:s mandat om att samla in bioavfall separat har trätt i kraft (§ 22 i WFD) uppnår endast några få EU-regioner och medlemsländer (MS) både hög kvalitet och stora mängder separat insamlat och återvunnet bioavfall. I många områden är hanteringen av bioavfall fortfarande i sin linda. Trots flera EU-policyåtgärder är bioavfall fortfarande en outnyttjad resurs för återvinning. Värt att betänka är att köksavfall (KW) endast står för 29 % av det bioavfall som i genomsnitt samlas in separat och att endast 26 % av allt KW som produceras i EU samlas in. Med insamlingssystem på plats som har optimerats skulle upp till 51 miljoner ton kunna samlas in, något som vittnar om en nuvarande outnyttjad potential på nästan 35 miljoner ton/år (Favoino, Giavini, 2024).

Fysiska föroreningar, särskilt från plast, är källa till betydande bekymmer. Förekomsten av plast i bioavfall påverkar slutprodukternas kvalitet, ökar andelen rejekt och höjer de sammanlagda kostnaderna för bearbetningen. Höga eller låga föroreningsnivåer är ofta kopplade till typen av insamlingssystem, där dörr-till-dörr-insamling vanligtvis ger den högsta kvaliteten på separat insamlade material. Policyer borde därför sikta på att främja både de största andelarna och den bästa kvaliteten på insamlat bioavfall, vilket har kunnat påvisas i många "bästa exempel" från hela EU.

Europeiska kommissionen måste därför tillhandahålla drivkrafter för att främja effektiva hanteringsmodeller för bioavfall, inklusive separata insamlingssystem, samt efterföljande återvinning i komposterings- eller rötningsanläggningar, vilket därigenom minskar beroendet av deponering och förbränning och ökar produktionen samt tillämpningen av högkvalitativ kompost och biogödsel (rötrest).

Detta är av största vikt eftersom för närvarande 60–70 % av de europeiska jordarna klassificeras som ohälsosamma och nästan hälften har utmaningar med en låg andel organiskt material eller erosion, vilket minskar deras kapacitet att behålla näringsämnen och vatten (European Commission, Joint Research Centre, 2023). Betydelsen av korrekt, effektiv hantering av bioavfall betonas alltmer för sambandet med minskningen av metanutsläpp från deponier och koldioxidbindning och därmed mildring av klimatförändringar.

För att uppnå målen för 2035 om återvinning och förberedelse för återanvändning måste bidraget från bioavfall i förhållande till återvinningsgraden öka från nuvarande 17 % av separat insamlat bioavfall från det totala kommunal avfallet till 35 % (ECN data report, 2022). I avsaknad av tillräcklig vägledning, av effektrelaterade juridiskt bindande mål, av ett kostnadskonkurrenskraftigt scenario för bioavfall i jämförelse med restavfall och med tanke på en effektiv övervakning av effekten kan EU:s mandat för separat insamling av bioavfall emellertid helt enkelt fortsätta leda till att underpresterande system implementeras.

För att kunna förverkliga den fulla potentialen krävs effektiv hantering av bioavfall och samordnade politiska åtgärder på olika styrningsnivåer och nyckelsektorer, inklusive men inte begränsat, till jordbruk, jordhantering, biologisk mångfald, industriutsläpp samt avfallssektorn. Några få och väldefinierade, målmedvetna förbättringar av befintliga policyer kan främja framsteg mot klimatmålen i avsevärd mån och ytterligare bidra till EU:s

mål för en cirkulär ekonomi och jordhälsa. Detta är huvudbudskapet från LIFE BIOBEST och baserat på bidrag från samlad expertis och lärdomar från "bästa exempel".

2 Sammanfattning av rapporten

Genom att bygga på det regulatoriska ramverket och systemiska hinder som beskrivs i [LIFE BIOBEST D5.2 Policy brief](#) samt de fyra LIFE BIOBEST-vägledningarna som är utformade för att möjliggöra återvinning av bioavfall till kompost och biogödsel av hög kvalitet i hela EU [LIFE BIOBEST D5.4 En omfattande vägledning för EU](#) ger den viktiga policyrekommendationer till europeiska beslutsfattare med syfte till att minska klyftan mellan de nuvarande metoderna och potentiella insamlingsnivåer, med tanke på att endast 26 % av KW för närvarande samlas in separat i EU.

Det här dokumentet är en sammanfattning av huvudrapporten, som innehåller de detaljerade rekommendationerna som är uppdelade i tre sammanlänkade avsnitt (se infografiken på nästa sida), där varje avsnitt behandlar olika hanteringsfaser av bioavfall:

- **Avsnitt 3.1 – Att främja effektiva modeller för separat insamling och återvinning av bioavfall** fokuserar på att fastställa tydliga mål och kompletterande ekonomiska verktyg som främjar effektiva och ekonomiskt hållbara lösningsmodeller.
- **Avsnitt 3.2 – Genom att främja och stärka existerande och nya marknader för kompost och biogödsel** framhävs viktiga åtgärder för att stödja produktionen, marknadsföringen och tillämpningen av högkvalitativ kompost och biogödsel inom jordbruk, landskapsvård och odlingssubstrat. Genom att stärka konsumenternas förtroende syftar dessa åtgärder till att stimulera den offentliga och privata efterfrågan på kompost och biogödsel, vilket i sin tur förbättrar incitamenten för korrekt insamling och behandling.
- **Avsnitt 3.3 – Genom en effektiv övervakning och implementering av regler för bioavfall** understryks behovet av harmoniserade data och att övervaknings- och rapporteringsskyldigheter mellan medlemsländerna harmoniseras, för att motverka de nuvarande inkonsekvenserna på kommunal, regional och nationell nivå. Genom att säkerställa att det finns tillgängliga data, jämförbarhet och noggrannhet kommer beslutsfattare att vara bättre rustade att bedöma framsteg mot relevanta avfallsmål och identifiera förbättringsområden. Genom att förstärka övervakningen av bioavfallshanteringsprocesser kan även kvaliteten på den slutliga produkten säkerställas, vilket maximerar de fördelar som kompost- och biogödsel kan ge för jordens hälsa och fruktbarhet.

Det här dokument, som har validerats av 21 intressenter som representerar 13 organ från hela Europa, fungerar som en färdplan för EU:s beslutsfattare, vilka arbetar för att förbättra hanteringen av bioavfall.

För att komplettera vägledningen har LIFE BIOBEST-projektet också producerat policyrekommendationer i form av en [video](#). Den har utformats för att på ett lättfattligt sätt

presentera de viktigaste förslagen och åtgärderna på ett vis som är tänkt att väcka engagemang och den finns tillgänglig på 11 EU-språk med undertexter. Läs även LIFE BIOBEST-vägledningarna och rapporter för information.

I den nedanstående bilden sammanfattas de policyrekommendationer som har lyfts fram under LIFE BIOBEST-projektet som de mest avgörande för att förbättra hanteringen av bioavfall i EU.

POLICYREKOMMENDATIONER FÖR ATT STÄRKA EU:S RÄTTSLIGA RAMVERK FÖR EFFEKTIV HANTERING AV BIOAVFALL

■ Fastsätta rättsligt bindande mål för mängden bioavfall som förekommer i restavfall per år

■ Fastsätta rättsligt bindande mål för kvaliteten på bioavfall som innefattar en återvinningsprocess genom att sätta en gräns för accepterade fysiska föroreningar

■ Fastsätta rättsligt bindande mål för gränsen för restavfall per invånare (vilket indirekt förbättrar insamlingen av bioavfall)

Öka konkurrensen om kostnader för avfallshandling av bioavfall

1. Avskräck från att skicka avfall till deponier och förbränningsanläggningar i EU:s medlemsländer genom:
 - a. Strategiska avfallsskatter till förbränningsanläggningar och deponier
 - b. Högre deponi- och förbränningsavgifter som inbegriper alla kostnader och externa kostnader
 - c. Återbetalningssystem kopplat till deponi/ förbränningskatt (skattefond)
 - d. Variabla avgifter för bioavfall
 - e. Strängare betoning av skyldigheten att förbehandla avfall (fastställt genom deponidirektivet 99/31)
2. Förhindra finansiering av de lägsta nivåerna i avfallshierarkin och styra medel mot de högsta nivåerna genom:
 - a. Strängare övervakning av EU:s utgiftspolicyer
 - b. Placering av EU-fonder som är kopplade till de tre rättsligt bindande målen
 - c. Tillämpliga förfaranden för medel till högsta nivåer som är anpassade och förenklade i alla medlemsländer
3. Uppmuntra till att realisera Pay-As-You-Throw och/eller Save-As-You-Throw-system
4. Kräva att avfallshandlingsavgifter som betalas av användarna innefattar hela kostnaden för tjänsten
5. Integrera förbränning av avfall i sin helhet i EU:s system för utsläppshandel från och med 2028

Utveckla existerande marknader för kompost och biogödsel

1. Uttryckligen erkänna högkvalitativ kompost och biogödsel som väsentliga komponenter i lagstiftningen om övervakning av jord genom:
 - a. Prioritera användningen av kvalitetssäkrad kompost och biogödsel vid certifieringsmetoder för jordhälsa och skördande av koldioxid
 - b. Ge befogenhet åt särskilda policyer för jordhantering
2. Erkänna och stödja den viktiga roll av bioavfall som härletts från organiska gödselmedel och jordförbättrare inom koldioxidjordbruksmetoder och vid ersättandet av mineralgödselmedel, inom centrala lagar: certifieringsramen för koldioxidavskiljning, den framtida lagen om cirkulär ekonomi, den gemensamma jordbrukspolitiken och i EU:s lagstiftning om att återställa naturen
3. Främja tillämpningen av utvecklingsplaner för landsbygden för att etablera stödsystem för bönder som använder organiska gödselmedel för att förbättra jorden och fånga koldioxid och prioritera högkvalitativ kompost
4. Titta på och revidera referenser till förordningen om animaliska biprodukter i förordningen om gödselprodukter, som blockerar tillämpningen av lokala återvinningsanläggningar för bioavfall
5. Inrätta och främja ett EU-omfattande kvalitetssäkringssystem för kompost och biogödsel, till exempel det som främjas av European Compost Network

Säkerställa effektiv övervakning och implementering av nuvarande EU-regler för bioavfall i medlemsländerna

1. Införa ett rättsligt bindande krav för kommunala myndigheter och återvinningsanläggningar om att samla in och rapportera data om hantering av bioavfall varje år samt säkerställa att dessa data sammanställs och kommer regionala och nationella institutioner till del
2. Harmonisera rapporteringskraven för bioavfall som samlas in och återvinns separat genom:
 - a. Rättslig skyldighet tillsammans med en metod och frekvens för sammansättningsanalys av restavfall
 - b. Utökade rapporteringskrav på att innefatta övervakning av föroreningar som separat insamlat bioavfall
 - c. Definition och inkludering av nyckelindikatorer i medlemsländernas rapporterings-skyldigheter och prioritering av de som stöder att målen för bioavfall stöds samt övervakning av föroreningar som separat insamlat bioavfall

3 Slutsatser

De policyrekommendationer och verktyg som beskrivits ovan kan, om de genomförs effektivt, avsevärt förbättra hanteringen och behandlingen av bioavfall i hela EU och påverka tvärgående aspekter på ett positivt sätt.

Det är av största vikt att åtgärder prioriteras inom ramen för EU:s lagstiftning genom antagande av nya bestämmelser eller genom att ändra och uppdatera befintliga bestämmelser.

Ur ett större perspektiv på aktuella EU-politiker och regler, som innefattar bestämmelser eller påverkan på hanteringen av bioavfall, inklusive insamling och bearbetning av bioavfall och användning av kompost/biogödsel, har LIFE BIOBEST-projektet pekat på följande områden i den nedanstående tabellen där åtgärder behöver sättas in.

Policy/regelverk	Åtgärd som behöver vidtas
Direktivet om avfallshantering	Anta rättsligt bindande mål för att minska det bioavfallet i restavfall
	Tillämpa rättsligt bindande mål för kvaliteten (definieras som förekomsten av fysiska föroreningar) på bioavfall som ska godkännas vid komposterings- och rötningsanläggningar
	Tillämpa ett "lock för restavfall"
	Uppmuntra eller ålägga MS att anta finansiella/incentivprogram för att göra hanteringen av restavfall dyrare (genom att införa extra avgifter och skatter för jurisdiktioner som inte uppfyller målen) och att hantera bioavfall separat och mer kostnadseffektivt (genom att bevilja subventioner eller skatteåterbäring till jurisdiktioner som uppfyller och går utöver målen).
	Mandat att avfallsskatter/avgifter säkerställer full täckning av kostnaderna för avfallshantering (dvs. inklusive alla kostnader för insamling, transport och behandling av avfall samt kompletterande aktiviteter såsom kommunikation och övervakning) och tillämpa varierande avgifter (PAYT, SAYT eller andra varianter) baserat på användarens engagemang och restavfall.
	Befästa och understödja rapporteringskrav för medlemsländer om hanteringen av bioavfall (inklusive sammansättningsanalys av restavfall för att bedöma andelen bioavfall i det, sammansättningsanalys av bioavfall för att bedöma fysiska föroreningar och en uppsättning nyckeltal)
	Fastställa eller ge lokala myndigheter och behandlingsanläggningar befogenhet att samla in och rapportera data om bioavfallshantering årligen och skicka dessa till relevanta lokala, regionala och nationella myndigheter
Deponidirektivet	Understryka skyldigheten att förbehandla blandat eller restavfall; definiera, i enlighet med detta, gränsvärden för acceptans på deponier.

Policy/regelverk	Åtgärd som behöver vidtas
Taxonomi för hållbar finansiering/ finansieringsprogram	Befästa DNSH-principen och förhindra finansiering av återvinningsanläggningar och bortskaffande av restavfall
Utsläppshandelssystem	Bekräfta fullständig inkludering av förbränning enligt ETS ramverk
Lagstiftning om övervakning av jord	Ge befogenhet åt särskilda metoder för jordhantering baserat på användningen av jordförbättrare och att prioritera användningen av kvalitetssäkrad kompost och biogödsel
Ramverk för certifieringar av avlägsnande av koldioxid och den gemensamma jordbrukspolitiken	Erkänna och stödja den viktiga roll som jordförbättrare och organiska gödselmedel spelar för metoder relaterade till skördande av koldioxid och hållbart jordbruk
Lagen om återställning av naturen	Stödja användningen av bioavfall av återvunna material vid beredning/tillverkning av odlingsmedel från förnybara resurser för att skydda torvmyrar genom att minska skördandet av torv
Utvecklingsplaner för landsbygden	Befrämja nationella eller regionala stödprogram för jordbrukare som använder ekologiska gödselmedel, som härrör från återvinning av bioavfall, för att förbättra jordarna och binda kol och prioritera högkvalitativ kompost och biogödsel.
Gödselprodukt Regelverk	Titta på och revidera referenserna till ABPR som ofta förhindrar att återvinningsanläggningar av lokalt bioavfall tillämpar dem
Flera kataloger	Inrätta och främja ett EU-omfattande kvalitetssäkringssystem för kompost och biogödsel enligt European Compost Network

4 Referenser

1. European Compost Network. (2022). ECN Data Report 2022: Compost and Digestate for a Circular Bioeconomy: <https://www.compostnetwork.info/wordpress/wp-content/uploads/ECN-rapport-2022.pdf>
2. Favoino, E., & Giavini, M., (2024). *Bio-waste generation in the EU: Current capture levels and future potential (2nd ed.)*. Zero Waste Europe & Bio-based Industries Consortium. <https://zerowasteeurope.eu/library/bio-waste-generation-in-the-eu-current-capture-levels-and-future-potential-second-edition/>
3. Jourdan, M., & Favoino, E. (2024). *LIFE BIOBEST D3.4: Factsheets on the Analysis of Best Practices in Communication and Engagement*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/06/Jun24_240620_LIFEBIOBEST_WP3_D3.4_Factsheets-communication-engagement_publication.pdf
4. Nohales, G., & Stinavage, M. (2024). *LIFE BIOBEST D3.2: Guideline on Governance and Economic Incentives*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/06/Jun24_240626_LIFE-BIOBEST_WP3_D3.2_Guideline-governance-economic-incentives_web.pdf
5. Nohales, G., & Stinavage, M. (2024a). *LIFE BIOBEST D2.3: Assessment Matrix of Best Practices*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/12/241122_LIFEBIOBEST_WP2_D2.3_AssessmentMatrix_webpublication.pdf
6. Ricci, M., et al. (2024). *LIFE BIOBEST D3.1: Guidelines for the separate collection of bio-waste*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/06/Jun24_240618_LIFE-BIOBEST_WP3_D3.1_Guideline_Bio-waste_SeparateCollection_Submitted.pdf
7. Stinavage, M., & Nohales, G. (2024). *LIFE BIOBEST D5.2: Policy brief including the regulatory barriers*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/02/240214_LIFE-BIOBEST_WP5_D5.2_PolicyBriefBarriers_submitted_web.pdf
8. Walk, S., & Gambini, R. (2024). *LIFE BIOBEST D3.3: Guidelines for quality compost*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/06/Jun24_240618_LIFE-BIOBEST_WP3_D3.3_Guideline_QualityCompost_Submitted.pdf
9. Walk, S., (2024). *LIFE BIOBEST D5.3: Proposal for quality standards for bio-waste entering biological recycling facilities*. https://zerowasteeurope.eu/wp-content/uploads/2024/12/241129_LIFEBIOBEST_WP5_D5.3_QualityProposal_webpublication.pdf

Co-funded by
the European Union

LIFE BIOBEST är ett projekt som där Europeiska unionen har varit med som grundare

LIFE21-PRE-ES-LIFE BIOBEST – 101086420

www.lifebiobest.eu